

ЛЮБОВ

Назар Гончар

ЗІБРАНІ ТВОРИ

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

*Сектор поезієзнавства
Інституту Івана Франка
Національної академії наук України*

Серія «ЛУГОСАД»

Назар Гончар
ЗІБРАНІ ТВОРИ

**ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН**

ББК 84(4Укр)-5
Г65

Упорядник Іван Лучук

До видання входять зібрані твори Назара Гончара (1964–2009),
видатного поета, есеїста, перекладача, перформера.
Вичерпно подано його поетичні збірки, вірші поза збірками,
твори для дітей, поетичні переклади, прозу й есеїстику, начерки й колажі.
Видання доповнюють інтерв'ю з поетом, вибрана бібліографія публікацій,
алфавітний покажчик його друкованих поетичних творів,
багата іконографія.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1747-3 (серія)
ISBN 978-966-10-1530-1

© Назар Гончар, 2009
© Іван Лучук, упорядкування, передмова, 2011
© Андрій Саєнко-Вергун, художнє оформлення, 2011
© Богдан, майнові права, 2011

Назар Гончар – гра знарочна

Важко писати про Назара Гончара в минулому часі. Він 20 травня 2009 року вирушив до Ужгорода, а 22 травня повернувся звідти вже в домовині. 23 травня його поховали на Личаківському цвинтарі. Наразі нагадаю про нього основніше.

Назар Гончар народився 20 квітня 1964 року у Львові. Закінчив Львівську середню школу № 63 (1981) та українське відділення філологічного факультету Львівського університету (1986). Після університету декілька років працював методистом літературного краєзнавства на Львівській станції юних туристів. Потім працював актором у Львівському театрі ім. Леся Курбаса. Можна сказати, що загалом перебував на творчій роботі. Він був поетом, есеїстом, перекладачем, перформером, ще багато ким. Вигадав назву «ЛУГОСАД», зафіксував її на письмі 19 січня 1984 року, став співзасновником однойменної групи (Іван ЛУчук – Назар ГОНчар – Роман САДловський). Був безпосередньо й вагомо причетний до Асоціації українських письменників, об'єднань паліндромістів «Геракліт (Голінні ентузіасти рака літерального)» і «ПУП (Планетарна Управа Паліндромії)». Заснував поетичний «Театр ледачої істоти» (1991) та студію перформенсу «Perhaps» (2004). Був організатором міжнародного літературного фестивалю «Inscriptis» у Львові (2003–2005), учасником численних літературних акцій і на батьківщині, й за кордоном. Став автором поетичних збірок «Усміхнений Елегіон» (1986), «Закон всесвітнього мерехтіння» (1996, 2007), «Книжечка Назара Гончара Михайловича» (2000), «граНЬ заонач» (2001), «ПРОменеВІСТЬ» (2004), «Не здуру гуру дзен» (2008). Його збірки вийшли в перекладі польською («Gdybunt», 2007) та німецькою («Lies dich», 2008) мовами. Видав книжечки для дітей «Казка-показка про Байду-Немову» (1993), «Суперравлик» (2008), «Рубане-пиляне знов розквітле» (2009). Дружина – Христина Назаркевич, син – Юліан, 1996 року народження. Помер 21 травня 2009 року в Ужгороді. Дуже на часі написати розлогу біографію Назара Гончара.

Саму назву ЛУГОСАД Назар Гончар вжив вперше в листі до мене від вже згаданого числа, адже ми тоді не лише ледь не щодня бачилися, а ще й певний час листувалися. Вся ця наша переписка, як і ще дуже багато різноманітних матеріалів (як-от бібліографічних, літературознавчих, літературно-критичних, хронікальних, біографічних, поетичних тощо), увійшла до ґрунтового видання «ЛУГОСАД. Матеріали до біобібліографії» у упорядкуванні Надії Кафки.

Із відходом Назара Гончара ЛУГОСАД не перестає існувати, він просто переходить в історію літератури. Вже за лугосадівських часів Назар в листі до мене від 17.IV.1984 написав такого віршика:

*Хоча я «мудрий клен»
Хоч зараз ми в весні
І клен вже трошки зелен
І дуж – признаюсь чесно
Згадавсь мені Верлен
Верлен згадавсь мені
Мені Верлен згадавсь
І слово «декаданс»
А потім ще Єсенін
Ага признаюсь чесно*

Назар захоплювався тоді кельтським гороскопом (пригадується його «а ще за галльським гороскопом / я мудрий клен» із дещо пізнішого вірша), тож саме цей мотив ми з Романом виексплуатували в першій рукописній лугосадівській книжечці до Назарового 20-ліття, назвавши себе Корифеями. Такі однопримірникові книжечки ми відтоді декілька років компонували до днів народжень.

До слова, Назар тоді мешкав у батьківському осібняку на околиці Львова на вулиці Над'ярній, обіч Глинянського тракту. На 16-ліття Романового брата Юрка, якого ми називали Юця або Садочок (згодом він це йменування візьме собі за псевдонім), зранку після дня народження ми теж скомпонували троїсту книжечку, титул якої виглядав таким чином: ЛУГОСАД / САДОЧКОВІ / 7(6) травня 1986 / «НЕВЕСЕЛКА». Там був Назарів вірш, який згодом увійшов до його першої поетичної збірки «Усміхнений Елегіон» (1986), спалітуреної в одному-єдиному примірнику.

Майже через два роки на Назарів день народження (20.IV.1988) теж підготували лугосадівську книжечку, але вона десь затахтарилась чи зникла у вирі подій, зате збереглася чернетка мого віршика, присвяченого Назарові, який має назву «До Назара. За Назаром»:

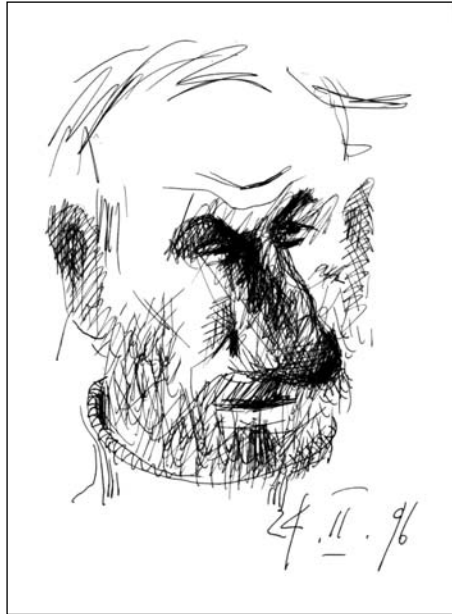
*Чи на провінцію податись,
бо хоч-не-хоч, а мус признатись:
є факти зримі –
я другий в Римі.*

КАЗКА-ПОКАЗКА ПРО БАЙДУ-НЕМОВУ

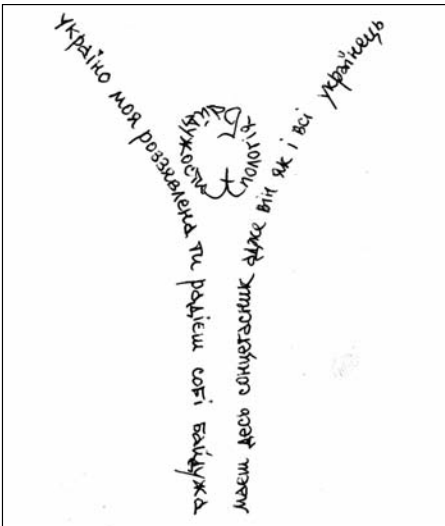
1993

Глупої-преглупої ночі
нащадилося вусате голомозе немовля
на летючому сліпому жеребці
і перше що мовив Немова було: “не-е-е!”
а жеребець відповів: “ги-ги!”
і тут зусібіч і звідусіль
наснуло вказівних пальців-тицяльців-кивальців
“кив-кив” “тиць-тиць”
висолопив Немова язика
і був той язик мов шабля
як почав Немова язиком чеберяти
та й постинав ті палюхи
та ненароком змахнув собі маківку черепа
а та перекинулася макітрою
а палюхи лінивими варениками
поликав їх Немова
як бузько жабу
й язика ковтнув
аж жеребець вирячився
і виріс Немові язик
там де мав бути оселедець
і скільки його не зривай
виростає знов і знов
аж тут із-під землі
виповзла жартптиця двоголова
і давай жаром хухати
вмився Немова слізною смагою
та й зітхнув (“о-ох”)
жартптиці аж дух перехопило
щелепи повідвисали
пащі пороззявлялися
а Немова знай собі
метає оселедці наче списи
та все жартптиці в пельку в пельку
поки не подавилася
аж рябе яйце знесла

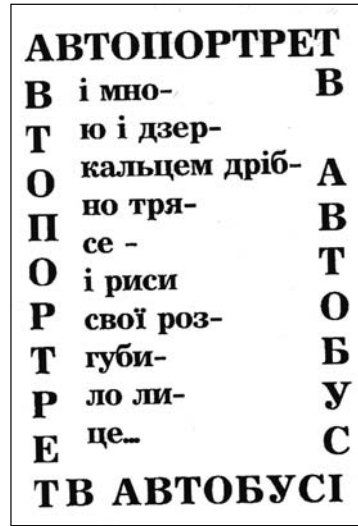
та не просте а рябе
 (де ж воно лусне
і що з нього вилупиться?)
а очі жартптиці вилізли на лоба
 і засмажилися яєшнею
 в заскочила яєшня
Байді-роззяві до бузі
 і виросло Немові
 блудне середне око
і зробив він із жартптичих зубів
 борону
та закинув у борозну
 а там лежала
та що жита не жала
 та й заспівала:
“я ще’ м ся не виспала”
 забаглося Немові
справити собі сап’янці для краси
 а з тої шкури
вийшов тільки халявний черевик
 та й той утік
 висмикнув Немова
жартптиче перо і встромив собі в серце
 як у каламар
та й пустився в мандрівочку
бо запахла жеребцю путивочка
 їде Немова та й дрімає
 та середнім оком
 сни споглядає
доганяє Немова той встеклий сап’янець
а з нього черв’яки вигулькують
 приправи просять
 “тю”
аж тут із сап’янця спрут
та норовить Немову ковтнуть
 “тю”
і спрут перемінівся на спиритус санктус
вийняв Немова перо з каламаря
і до сап’янця капнув крапельку

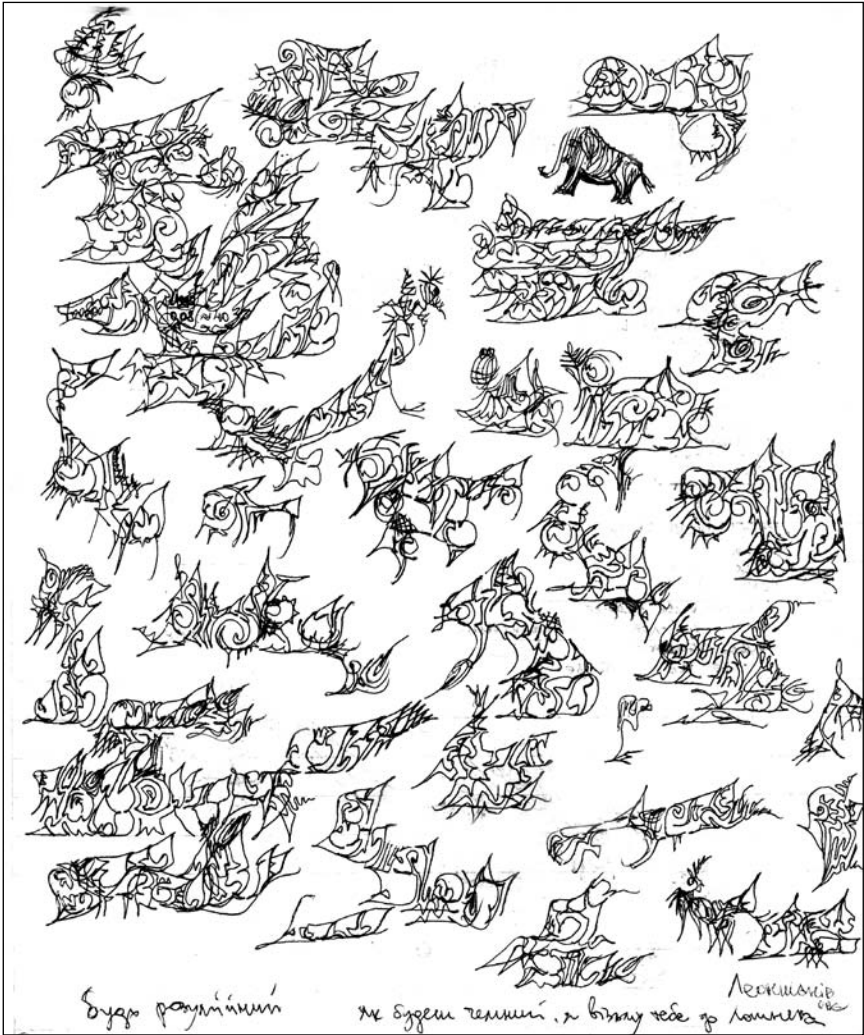
Володимир Костирко.
Портрет Назара Гончара. 1996.

«Апологія Байдужости» Назара Гончара,
візуальна поезія, факсиміле.

«Автопортрет в автобусі» Назара
Гончара, візуальна поезія.

Малюнки Назара Гончара. 2000.

ЗМІСТ

Назар Гончар – гра знарочна. <i>Іван Лучук</i>	5
Поезія	23
Усміхнений Елегіон (1986)	23
Закон всесвітнього мерехтіння (1996)	39
Книжечка Назара Гончара Михайловича (2000)	65
ГраНЬ заонач (2001)	67
ПРОменеВІСТЬ (2004)	73
Не здуру гуру дзен (2008)	209
Поza збірками	223
Вірші з епістолярію «Лучук–Гончар–Садловський»	224
Із рукописних книжечок до днів народжень лугосадівців	225
Із альманаху «ЛУГОСАД I» (липень-серпень 1986)	227
Із альманаху «ЛУГОСАД II» (серпень-вересень-жовтень 1986)	228
Різне	232
Вірші під псевдонімами	259
Із недрукованого при житті	265
Вірші для дітей	287
Казка-показка про Байду-Немову (1993)	288
СуперРавлик (2008)	293
Рубане-пиляне знов розквітле (2009)	294
Вірші до збірки «Книжка читання»	295
Інші вірші для дітей	301
Поетичні переклади	305
Готтфрід Бенн (Німеччина)	306
Проби до ораторії (не скомпонованої). Хорал	306
Де моря нордичного пруг	307
Finis Poloniae	308
Ернст Яндль (Австрія)	309
«Наплям...»	309
Гюнтер Грасс (Німеччина)	309
Страва пророків	309
В яйці	310
Крістіян Льойдль (Австрія)	311
З моїх щільних повік	311
Та як я в приглушенім домліванні	312
«забуваю як стій, де я є. забуваю як стій, де я є. за-...»	312
[Повз Глинянський тракт] «у цій землі – зміїні лінії...»	313
«щоб газету та й на...»	313

«дехто зна все поіменно...»	314
Старша Пані	314
«лагідно й...»	316
Поспівати?	317
Тарек Ельтаєб (Австрія)	318
Кава і вода	318
Коли потяг нам проїжджає повз	318
Безвіршно	320
Крістіян Уец (Швейцарія)	320
«ДЕ ПОДІВСЯ ТВІЙ ГОСПОДНІЙ ПРИМУС? Де, де поділась твоя абсолютна любов?..»	320
«Я ТОБІ ввалитись дозволяю...»	321
«В ТОБІ стану я цілком спокійно цілим...»	321
«І ВІД ТЕБЕ біль зоріє камінносердо...»	321
«Й ЧИ ТО ЛЮБОВ У НАС ЧИ НІ...»	322
«ПИСАНО кажеється все без часу...»	322
«КОЛИ ХТОСЬ ніби ти серед ночі прокинеться мертво...»	322
«І ЯК Я тепер вмру, я рад...»	322
Бас Бетгхер (Німеччина)	323
Промоція	323
Телелюбов	323
Растр	324
Богуслав Керц (Польща)	325
Ім'я	325
Віктар Жибуль (Білорусь)	326
Про Карлсонів (і не про одного, а про премного)	326
Парашутист	326
sANCTUS dOMINUS	327
«У всякім полі я доріжка...»	327
Вірш	328
Проза, есеїстика	329
До міського голови Василя Куйбіди	330
[Післямова до книжки Романа Садловського «Два вікна»]	331
Вручено Па-спорт ЛУГОСАДу	332
Люлька й Енелюлька	333
Перший фестиваль Планетарної Управи Паліндромії	336
Концептуризм-назаризм	336
Казка про рукавичку, або Данина громадянина	339
Психушки-войнушки	342
«Ля-ля-ля-ля»	343
Щастя! – Іванові	345
Братство	347
PERHAPS (PerformanceHappeningStudio)	351

Першезвітня PERHAPS	352
Ювілейні покликання Лугосаду	354
Вчолобитна	355
Сонні сонця і сон сонцесайний	356
Агорафобія або де Я є	358
Знов ві Львові	380
Колекціонери	382
Люлько, Хмичок-Подив, Поміжкнижник	385
Начерки	391
Олесь Олень. Сторінка з автобіографії	392
Коза-Дереза	392
[Начерк паліндромної абетки]	393
В ім'я мого мого тата і мого-мого сина	394
Найя	394
Дежавю вже даю	396
Какуко	396
Абсолют або «Салют!»	397
Passio	398
Taraga [дійові особи]	400
Тарара: сценарна ідея лірично-ексцентричної комедії (короткий метр) ...	401
Прівет	402
Снобель	403
Колажі	405
Лаври Петрарки – мати-муца – бігма.	
Назар-Назар Багнет-Багнера	406
DO D'ORO-ГОГО ГО. Євмен Новак	412
Термінатор божий (nicht Ficktion). Ангеліна Терносливка	415
Дорота і невротик. Назар-Назар Багнера-Багнет	421
Інтерв'ю	423
Назарам – Назарове...	424
Подорож у незвідане	425
Ой радуйся, земле, ЛУГОСАД...	430
Діалог ювіляра перед дзеркалом	436
Мандрований Перформер	437
Назар Гончар: «Мені подобається подорожувати Грацом...»	442
Назар Гончар: «Часом мені досить того, що я можу собі уявити»	447
Вибрана бібліографія	453
Алфавітний покажчик друкованих поетичних творів	462
Фотографії та ілюстрації	511

Літературно-художнє видання

Назар Гончар

ЗІБРАНІ ТВОРИ

Упорядник Іван Лучук

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Борис Щавурський*

Художнє оформлення *Андрія Саєнка-Вергуна*

Комп'ютерне опрацювання художнього оформлення *Ярослава Барни*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Комп'ютерна верстка *Ірини Демків*

Підписано до друку 20.12.2010. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Minion. Умовн. друк. арк. 34. Умовн. фарбо-відб. 34.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48

E-mail: publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com, www.bohdan-books.com

Гончар Н.

Г65 Зібрані твори / Упоряд. І. Лучук. —

Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. — 544 с. —

Серія «ЛУГОСАД».

ISBN 978-966-10-1747-3 (серія)

ISBN 978-966-10-1530-1

До видання входять зібрані твори Назара Гончара (1964–2009), видатного поета, есеїста, перекладача, перформера. Вичерпно подано його поетичні збірки, вірші поза збірками, твори для дітей, поетичні переклади, прозу й есеїстику, начерки й колажі. Видання доповнюють інтерв'ю з поетом, вибрана бібліографія публікацій, алфавітний покажчик його друкованих поетичних творів, багата іконографія.

ББК 84(4Укр)-5

УДК 82-1(477)

ISBN 9789661015301

9 | 789661 | 015301 |